

Ape sopii myös lampaiden ruokintaan

Riitta Sormunen-Cristian, MTT

Suurien lammastilojen määrä lisääntyy maassamme. Ruokintamenetelmät vaikuttavat näiden tilojen kannattavuuteen merkittävästi. Hyvä vaihtoehto on lampaiden seosrehu- eli aperuokinta.

Seosrehuruokinnassa yhdistetään väki- ja karkearehu. Lampaat saavat seosta vapaasti, joten rehujen eläinkohtaista punnitsemista ei enää tarvita. Seosrehu yksinkertaistaa ja nopeuttaa ruokintaa. Seoksessa voidaan hyödyntää myös monia, usein edullisia elintarviketeollisuuden sivutuotteita. Eläimet syövät rehunsa tarkkaan, joten rehun hävikki on pientä.

Seosrehuruokinta yleistyy

Seosrehuruokintaa oletetaan muutaman vuoden kuluttua käytettävän 55 %:lla maamme lypsykarjataloista. Sen sijaan lammastiloilla seosrehuruokinnan yleistymistä rajoittaa tiedon puute. Ruokintamenetelmää ei ole tutkittu lampailla, eikä seosten laskentaan ole kehitetty ohjelmia. Myös kirjallisuudessa tietoa lampaiden seosrehuruokinnasta on vähän. Lammastalousryttäjät ovatkin kehittäneet kokemustensa mukaan ruokintareseptejä tiloilleen. Tässä kirjoituksessa kerrotaan lypsylehmillä saaduista tutkimustuloksista hyödynnettäväksi lammastilojen käyttöön.

Rehuanalyysit apuna suunnittelussa

Kaikkien seosrehuun käytettävien raaka-aineiden tulee olla laadultaan hyviä. Perusrehuna käytettävän säilörehun on oltava sulavaa, maittavaa ja käymislaadultaan hyvää. Karkearehusta tehtyjen analyysien avulla saadaan selville valkuaistäydennyksen tarve. Ostetuista sivutuotteista on pyydettävä rehuarvotiedot, sillä rehutaulukoista niitä ei välttämättä löydy. Jos seokseen käytetään kokoviljasäilörehua, noin kolmasosa säilörehun määrästä riittää.

Yksinkertaisimmillaan seos on esimerkiksi säilörehun ja murskesäilötyn viljan seosta, jota täydennetään tarpeellisilla kivennäisillä ja vitamiineilla. Seosvaunun tilavuuden tulee olla vähintään 2 m³ kymmentä lehmää eli noin 50 uuhta kohden. Tämä määrä riittää lehmillä 1–1,5 vuorokaudeksi.

Lypsylehmillä maitotuotos on ollut yhtä hyvä jaettaessa seosrehu kerran tai viisi kertaa päivässä. Jako kerran päivässä on lisännyt seosrehun syöntiä, eläinten rauhallisuutta ja makaamiseen käytettyä aikaa.

Seosrehua syödään enemmän

Seosrehuruokinta on lisännyt kuiva-aineen syöntiä silloin, kun väkirehun osuus seoksen kuiva-aineessa on ollut vähintään 60 %. Kun väkirehua on ollut tätä vähemmän, seosrehuruokinta ei ole vaikuttanut syöntiin eikä maitotuotoksiin. Verrattuna perinteiseen ruokintasysteemiin, jossa karkearehu ja väkirehu jaetaan erikseen, seosrehuruokinta ei ole parantanut rehuannoksen sulavuutta eikä valkuaisarvoa.

Samaa seosrehua eri tuotosvaiheisiin

Seosrehuruokinnassa samaa seosta voidaan jakaa joko kaikille eläimille tai ryhmitellä eläimet tuotosvaiheen mukaan. Katraat ovat usein kuitenkin pieniä, joten tilalla on järkevintä valmistaa vain yhtä seosta. Myös tilojen puute hankaloittaa useiden ryhmien muodostamista.

Imetyskaudella rehuannoksen energiapitoisuus määräytyy imevien karitsoiden lukumäärän perusteella. Käytännössä lienee helpointa, että seosrehun koostumus vastaa kaksosia imettävien uuhien ravinnontarvetta. Kun samaa rehuseosta annetaan ykkös- ja kolmoskaritsoita imettäville uuhille, sitä laimennetaan heinällä tai väkevöitetään väkirehulla.

Vaikka karitsat pääsevät syömään myös emiensä rehua, ne tarvitsevat lisäksi valkuaisväkirehua. Sitä annetaan emiltä eristettyyn karitsakarsinaan. Kivennäiset ja suola tarjotaan vapaasti tai jaetaan seosrehun joukossa.

Jos uuhet ruokitaan koko imetyskauden ajan samalla seoksella, on tärkeää löytää oikea karkea- ja väkirehun sekoitussuhde. Lypsylehmillä seoksen väkevyyttä ei ole tarvinnut muuttaa maidontuotantokauden aikana. Väkevyyden muutos on pikemminkin saattanut vähentää syöntiä ja maitotuotosta.

Ruokinnan onnistumista seurataan punnitsemalla ja kuntoluokittamalla eläimet säännöllisesti. Seosrehun käytöstä on saatu lammastiloilla lupaavia kokemuksia.

Yrjo Tuunanen/MTT:n arkisto

Ruokintamenetelmät vaikuttavat paljon lammastilojen kannattavuuteen. Hyvä vaihtoehto on lampaiden seosrehu eli aperuokinta.

Lisätietoa:

- Mäntysaari, P. 2000. Seosrehua lypsylehmille.

Maataloustieteen Päivät 2000: kotieläintiede.

Maaseutukeskusten Liiton julkaisuja 952. s. 11–14.

- Mäntysaari, P. ym. 2006. Ruokintakertojen vaikutus maidontuotantoon seosrehuruokinnalla. Maataloustieteen Päivät 2006. Suomen maataloustieteellisen seuran tiedote 21. Saatavissa internetistä:

<http://www.smts.fi/pos06/0602.pdf>

Lisätietoja: riitta.sormunen-cristian@mtt.fi
puh. (03) 4188 3640